

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1664

§. III. Deum sublunaria, & quidem minutissima quaeque curare probatur
ex ipsa corporum caelestium constructione & fine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13517

Simplicius, ille doctissimus Epicteti commentator, concisè, ve-
rè & piè.

Deinde
particulari
petitâ ex
fine ob quâ
caelestia
corpora sūt
formata.

Iuuerit tamen altius hanc rem prosequi, diuinumque hono-
rem defendere, quem omnis religionis osiores impetunt & pro-
fligant, venerationis maiestatisque diuinæ, callido sub prætex-
tū. Et vt iam quidem nihil de infinita Dei sapientia dicam, de
quâ Tractatu proximo prolixior mihi instituendus est sermo: dic
amabo te, quâ fronte Deo sublunarium rerum administrationem
& curationem audeas detrahere, quasi caelestium corporum
globis disponendis & dirigendis satis superque impedito, hoc
illi nempe opus, hanc curam incumbere; cum hæc ipsa corpora
non alio fine molitus sit, quam vt per ea tanquam per apta in-
strumenta, totam quam incolimus sublunarem regionem, in-
colasque beneficiis repletet vt naturæ auctor, & rectè vt bene-
ficus Pater administraret? Non satis intelligo, quo pacto Ari-
stotelis ingenium & ratiocinatio in Lunâ haerit, quidue homini
ingeniosissimo in mentem venerit. Attendite si placet ea quæ di-
cturus sum, ingerent ea paulatim rectam quam de Deo habere
conuenit opinionem: quam vt bene firmauero, consecutus sum
omnia.

§. III.

*Deum non caelestia tantum sed & sublunaria, & quidem mi-
nutissima quæque curare, probatur ex ipsâ caelestium corpo-
rum constructione & fine.*

Progetur
hac ratio.
certe cor-
porum ca-
lestium cõ-
structio &
motus pro-
pter se non
est, sed pro-
pter sublu-
naria.

AGedum ergo Philosophæ, quisquis es, quid dicis? caelestia
corpora curare Deum, sublunaria non curare. Videamus
porro, quam id rectè concluditur. An ergo calos, calorumque
cursus tam varios, Astraque idcirco esse autumas tu, vt essent in
rerum naturâ tantum, an verò vt ad alium referrentur finem?
Certè si motus omnis, prouthi ipsi Philosophi cum Aristotele
statuunt, finis est quies, continua illa calorum circumgyratio,
tot iam elapsis annorum millibus, finem suum non obtinuit, ne-
que obtinebit porro, donec hic quem videmus naturæ perstabit
status. Ad alium itaque refertur finem, orbium illorum conti-
nuus

nuus motus. Neque iam opus est illud longius prouehere, cum & ipse finet id fateantur, & verò experiētiā satis constet, quantum in his sublunariis per altiores illorum corporum influxus, mutationis accidat: quod vel solæ noctis, & diei, hyemis æstatisque accessus recessusque, maris vicissitudines, & corporum in pleniluniis, & aliis Lunæ planetarumque affectionibus, mutationes luculente testantur. Nimis clara res hæc est, quam vt longius deducatur.

16. Id verò iam vrgeo; an hoc rationi consonum credis tu, Deum Providentiæ suæ thesauros impendere cælestibus illis corporibus ordinandis, ad ea verò non attendere, propter quæ ea ipsa corpora & confecta, & hoc quo videmus ordine situque sunt disposita? Hoc enim verò persuadeat mihi quis, nauclerum artis suæ instrumenta curare, quibus in areano suo, prout explicui, conclauis vtitur, totumque eius studium in hoc consistere, vt Astrolabia, quadrantes, compassum, regulas, cæteraque rectè in suos gradus minutaque diuidat; acus nautica accuratè ad magnetem & ex arte sit astricta; alia verò armamenta nautica non expendere, neque velis, neque rudentibus, neque remis, neque clauo, neque ad eò vectoribus epibatisque vllò modo attendere; cum tamen in horum vsum directionemque instrumenta illa constet esse confecta? Solem, Lunam cæterosque planetarum orbis conficit Deus, terræ fœcunditatem vt det; pluuiam, grandinem, nixes, frigus, caloremque suo quæque tempore vt induceret; animantibus procreandis alimenta vt suppeterent, gramine humum, hortos floribus, foliis fructibusque frutices & arbores vt conuestiret; interea terræ non aduigilat, omnia permittit casui; nascantur, non nascantur animalia; alantur, an pereant parum ipsi pensi est, modò circa cæli cardines rectè peragantur omnia. Quis id credat, nisi aut cui mens sana non est, aut est peruersa?
17. An non id saltem perspiciatis, si quidquam luminis vobis est super, instrumenta cælestia tantâ arte distribui, & tanto ordine composita conseruari, vt hunc quem videtis rerum ordinem in terris disponeret, dispositumque conseruaret? ita sanè cum infanis illis, nimiumque ratiocinio suo tribuentibus Philosophis, exoptulat Deus ipse, teste Iobo. *Numquid nosti ordinem cæli, & pones rationem eius in terrâ?* ac si dicat; si percipis calorū motus, siderum influxus, Planetarumque discursationes si intelligis,

An ergo
credibile
Deum in-
strumenta
sua curare
tantum, ne-
gligere ve-
ro ea, pro-
pter quæ
instrumenta
illa con-
didit

Tract. 2.
§. 1.

Job 38.

gis, nonne illico luce meridianâ clariùs cognosces rationem tantæ machinæ à terrâ dependere, hoc est, non nisi in sublunarium usum & commodum fuisse procreata? & tu interim instrumentis vacare me, *cardines celi per ambulando* deterere & ad præcipuum, cui illa deseruiunt opus, non attendere blasphemus finges?

*Exponitur
absurditas
huius sen-
tentia, in
familiari
artificis
horologia
componitis
compara-
tione.*

Attendite vos si placet Auditores, & insanam Philosophorum collectionem, ex eo quod iam dico, percipite. Quod si artificem magnâ sese industriâ automati, seu holologio quod rotis circumagitur conficiendo impendere videretis; totos dies rotulas in sua membradentesue diuidere, excauare, perpolire: tympana cochleasque rectè disponere, vt dentes dentibus, rotæ rotis correspondeant, mutuosque excipiant & retardent lapsius; omnibusque ritè confectis, tabellam cui inscriptæ horæ, manumque quæ eas designet extrinsecus affigere, supernè vero æs campanum erigere, malleumque imponere, qui quot horas, totidem ictibus prodat; denique iusta pondera diu expendere, & tandem appendere, quibus automa totum, tota inquam machina, certo ordine & debitâ celeritate moueatur. Quis, inquam, hæc oculis suis perspiciens, si modò præter oculos, mentis habeat aliquid, istud sibi persuaferit, non aliò spectare hæc omnia ex artificis mente, quàm vt rotulæ circumferantur, neque alium habere finem? horæ autem an designentur ab indice, aut à malleo campanæ incumbente proclamantur, an non; & quæ designantur, an designentur rectè, horane audiatur tertia cum sit duodecima, nihil id quidem curate artificem; cui id nisi parùm fano imponetur? Tamen, inquires, semper artificem video rotulis adhibere manum mentemque: iam pondera attrahere, iam minuere, iam augere, iam denticulos abradere, limare, perpur-gare, campanulæ verò horisque, ne digicum quidem adhibet, aut si adhibet certè id quidem facit admodum perfunctoriè. At verò vir minimè male, non attendis idcirco rotis ponderibusque tantum studium adhiberi, quòd ab his omnis companulæ sonantis, & maniculæ horam indicantis directio dependeat? Nisi fortè tam sis amens, vt malleum suâ sponte se mouere credas, ictusque quotlibet, & quot ei in mentem venerit, campanæ imprimere, horasque pro vt casus tulerit, indicem demonstrare.

*Qui non
tantum ro-*

At vero dices, demus sanè, ad horas integras dirigendas ar-
tificem

18.

19.

tificem attendere : illud tamen minimè credo, semihoras quòd curet, aut quadrantes; exiguæ hæ sunt minutia, neque dignæ satis quibus ingenium istud attendat, quod rotulis tam egregiè accurateque conficiendis rectiùs impenditur, quam quadrantium exprimentorum anxiam & parum vtili curâ. Quid enim? an tanta res est quadrans, vt illi totam impendat machinam, artemque suam?

tarum, & horarum, sed & quadrantium & minutorum exactam rationem habet.

20. Næ tu profecto automatatum imperitus es, ista qui loqueris! ignoras sane quod sit automatis illius horologiique officium & finis: quin imò, quo peritior est artifex & exactior, eò minimarum etiam rerum, quæ machinam totam constituunt, maiorem habet rationem, conscius in minimis totam consistere machinæ elegantiam & perfectionem. Idcirco non horas modò & quadrantes, sed & minuta singula exprimere, in votis habet. neque verò minoris molis est & artis, quadrantem vnum minutumque exactè horologio determinare, quam horam diemue integrum: imò illud conficere, maioris artis est.

§. IV.

Deum vero caelestibus corporibus veluti instrumentis vti, ad sublunarium curationem, expenditur, & declaratur.

21. **R** Vdem sane obscuramque quamuis, aliquam tamen diuinæ industriæ, quam in procurandis rebus sublunaribus Deus adhibet, imaginem exposuimus: quam si Aristoteles non intellexit, aut potius intelligere si noluit, magno tamen ea nobis erit vsui, vt curam quam rerum omnium, humanarumque potissimum, gerit Deus, liquidò cognoscamus. Verùm humana non attingentes modò, ea quæ terræ, terrenarumque rerum curam spectent, tantummodò exponemus.

Ostenditur quod caelestia, corpora, sublunaria sunt instrumenta.

22. Certè si res omnes prout in hâc atmospharâ obueniunt, tantummodò oculis contemplerur, vicissitudinem inquam aëris, ventorum inconstantem rabiem, pluuias, grandinem, niues, glaciem, calorem, frigus, dies noctesque, & has quidem modò breues, modò longas, modò mediocres, obscuras modò, modò sublustras: rursus, anni tempestatem & temperiem ad eò diuer-

Qua sit singula seorsim species, casu credes accidere omnia.

H

sam;